دانستنی‌ها
شهروند
۱۲
شنبه ۱۶ آذر ۱۳۹۸ | سال هفتم | شماره ۱۸۵۴
www.shahrvandonline.ir

در هر یک از اتاق‌های منزل یا محل کار مکان‌های امن را تعیین کنید. این مکان می‌تواند زیر یک میز محکم، یا کنار دیوار داخلی به دور از پنجره باشد.

تاریخ‌نگار

سالمرگ **سیسرون**، سیاستمدار، خطیب و نویسنده شهیر رومی (۴۳ پیش از میلاد)
بر تخت نشستن **هنری ششم** پادشاه انگلستان از خاندان لنکستر (۱۴۳۱ میلادی)
انتخاب **ویلیام پیت** به نخست‌وزیری بریتانیا، به‌عنوان جوان‌ترین رئیس دولت این کشور در بیست‌وچهار سالگی (۱۷۸۳ میلادی)
زادروز **نوآم چامسکی**، زبان‌شناس، فیلسوف و نظریه‌پرداز آمریکایی، پدر زبان‌شناسی مدرن (۱۹۲۸ میلادی)
زادروز **هوشنگ ظریف**، نوازنده برجسته تار، از گردآورندگان کتاب ردیف آوازی موسیقی سنتی ایران (۱۳۱۷ خورشیدی)
اجرای نخستین اعدام با **تزریق سم** در ایالت تگزاس آمریکا برای اعدام یک مجرم (۱۹۸۲ میلادی)
وقوع زمین‌لرزه‌ای به مقیاس ۷ ریشتر در شمال **ارمنستان** با کشته شدن حدود ۲۵ هزار نفر (۱۹۸۸ میلادی)
سالمرگ **رینالدو آرناس**، نمایشنامه‌نویس کوبایی، صاحب آثاری چون: آوازی از ته چاه، هذیان (۱۹۹۰ میلادی)
سالمرگ **جواد معروفی**، آهنگساز و پیانیست برجسته ایرانی، فرزند موسی معروفی نوازنده شهیر تار (۱۳۷۲ خورشیدی)
سالمرگ **منوچهر نوذری**، دوبلور، بازیگر، کارگردان و مجری ایرانی (۱۳۸۴ خورشیدی)

اغلاط مصطلح

ظرفیت مغز

بدن انسان از جمله پیچیده‌ترین مکانیزم‌های موجود در خلقت است و هیچ عضو آن به اندازه مغز حیرت‌انگیز نیست. شاید درست به همین دلیل بیشترین افسانه‌ها هم درخصوص همین عضو ساخته و پرداخته شده‌اند. یکی از معروف‌ترین داستان‌های گفته شده درباره مغز انسان این است که ما فقط درصد ناچیزی از ظرفیت مغز خود را به کار می‌گیریم و فی‌الواقع بقیه آن را بلااستفاده رها می‌کنیم. اما باید بدانید چنین چیزی نیست و انسان‌ها معمولا از همه ظرفیت مغز خود بهره می‌برند، هرچند ممکن است تمام بخش‌های مغزشان در آن واحد فعال نباشند.

کشتن ویروس

این روزها ترس از ابتلا به آنفلوآنزا بسیاری را به رعایت نکات بهداشتی واداشته و برخی نیز به فکر پیشگیری جدی و تزریق واکسن برای ایمن شدن در برابر ویروس این بیماری موذی افتاده‌اند. در ذهن اکثر ما مبارزه با ویروس‌های بیماری‌زا و مصرف داروهای مختلف تلاشی برای کشتن و نابود کردن آنهاست، اما باید بدانید چنین تصوری از اساس اشتباه است چون اصولاً ویروس‌ها فاقد ساختار و متابولیسم موجودات زنده هستند و فرآیندهای حیات مثل توانایی سوخت و ساز را ندارند. درواقع همه فعالیت‌های دارویی و درمانی صرفاً تلاشی برای غیرفعال کردن آنهاست.

یک عکس، یک خاطره

رزم‌ناو آمریکایی غرق در دود و آتش - ۱۹۴۱

هفتادوهشت سال پیش در چنین روزی، برابر هفتم دسامبر ۱۹۴۱ میلادی، نیروی هوایی امپراتوری ژاپن پایگاه ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس آرام را هدف حمله قرار داد. طی این یورش، بندر «پرل‌هاربر» واقع در مجمع الجزایر هاوایی به‌شدت بمباران شد که نتیجه آن غرق‌شدن چهار ناو، دو ناوشکن، یک کشتی نظامی بزرگ، انهدام ۱۸۸ هواپیمای نظامی و کشته شدن ۲هزار و ۴۰۳ نظامی و غیرنظامی آمریکایی بود. در پی حمله به پرل‌هاربر، کنگره آمریکا مجوز ورود این کشور را به جنگ جهانی دوم صادر کرد.

ترین‌ها

رکورددار تولید برنج در دنیا

برنج را شاید بتوان در کنار نان، قوت غالب مردم ایران دانست. اما باز هم ایرانی‌ها به قول معروف برنج‌خور نیستند و جز در مناطق شمالی کشور، این ماده غذایی، مصرفی همسان با غذاهای به اصطلاح «نانی» دارد. اما اگر می‌خواهید بزرگ‌ترین تولیدکننده و در عین حال مصرف‌کننده برنج در جهان را بشناسید، باید بگوییم این مقام تمام و کمال متعلق به کشور چین است با تولید نزدیک به ۱۹۰ میلیون تن برنج در سال که ۱۴۰ میلیون تن آن مصرف شده و مابقی نیز صادر می‌شود.

بزرگ‌ترین معادن زمرد جهان

بی‌شک انگشتر باز ها حاضر ند مبلغی در خور برای درخشش سنگ سبزفام زمرد بر روی انگشتری‌های نقره خود هزینه کنند. باغ برج کرمان معروف‌ترین معدن این سنگ گرانبها در ایران است، اما برای شناخت بزرگ‌ترین ذخیره‌گاه طبیعی سنگ زمرد در جهان باید سرتان را به سوی آمریکای جنوبی و کشور کلمبیا بگردانید. بله درست است، کلمبیا! اگر این کشور را تا امروز فقط با فوتبال و متاع غیرقانونی‌اش کوکایین می‌شناختید، داشتن معادن فراوان زمرد را هم به دیگر زمینه‌های شهرتش اضافه کنید. جدای از کمیت، زیباترین و درخشان‌ترین زمردهای جهان نیز در معادن کلمبیا استحصال می‌شود.

معما

ورود آمریکا به جنگ جهانی اول با یک تلگراف

۱۰۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۷ دسامبر ۱۹۱۷ میلادی، ایالات متحده به امپراتوری اتریش-مجارستان اعلان جنگ داد تا ورودش به جنگ جهانی اول شکل جدی‌تری به خود بگیرد. هر چند در اسناد تاریخی ورود آمریکا به نخستین جنگ جهانی، آوریل ۱۹۱۷ و در پی اعلان جنگ این کشور به امپراتوری آلمان ثبت شده است، اما آن بیشتر عکس‌العملی نسبت به سیاست مزورانه آلمانی‌ها در آن سوی آتلانتیک بود. در آوریل ۱۹۱۷ ایالات متحده تصمیمی برای ورود همه‌جانبه به معرکه جنگ جهانی نداشت و نهایتا غرق کردن چند کشتی مزاحم آلمانی در اقیانوس اطلس را برای گوشمالی برلین کافی می‌دانست، اما وقوع انقلاب اکتبر در روسیه و خروج این کشور از صحنه جنگ، واشینگتن را برای قرارگرفتن در جرگه متفقین بیش از پیش مجاب کرد. تصمیمی هوشمندانه یا به عبارت بهتر حیله‌گرانه که باعث شد آمریکا به تأثیرگذارترین نیروی موجود برای برگرداندن ورق جنگ تبدیل شود.

مواجهه کج‌دار و مریز با آلمان

در چهارمین سال جنگ جهانی اول که مصادف با دور دوم ریاست‌جمهوری وودرو ویلسون، بیست‌وهشتمین رئیس‌جمهوری ایالات متحده بود، واشینگتن حداقل درظاهر به اجرای دکترین مونرو (منتسب به جیمز مونرو، پنجمین رئیس‌جمهوری آمریکا) یا همان سیاست دخالت‌نکردن در امور اروپا اصرار داشت، هر چند به شکلی نامحسوس کمک‌های نظامی در اختیار متفقین خصوصا انگلیسی‌ها و فرانسوی‌ها قرار داده و اعطای وام‌های مدت‌دار به این دو کشور را نیز قطع نکرده بود. واشینگتن با وجود حفظ روابط دیپلماتیک با برلین، از حملات گاه و بی‌گاه زیردریایی‌های آلمانی به کشتی‌های باری در اقیانوس اطلس دلخور بود و آن را به شکل علنی ابراز می‌کرد. اما اتفاقی که باعث شد واشینگتن رودربایستی را با برلین کنار گذاشته و ناوگان خود را به جنگ زیردریایی‌های امپراتوری آلمان بفرستد ماجرای لورفتن تلگراف آرتور زیمرمن، وزیرامورخارجه آلمان، خطاب به سفیر این کشور در مکزیک بود. تلگرافی که انگلستان با رهگیری آن و مطلع‌ساختن کاخ سفید از مفادش صحنه جنگ را به کل تغییر داد.

همه منافع کوبیدن بر طبل جنگ

زیمرمن در این تلگراف از سفیر آلمان در مکزیک خواسته بود، سران این کشور را برای ورود به جنگ مجاب کند و در ازای آن تصمیم برلین برای حمایت از نقشه بازپس‌گیری ایالت‌های اشغال‌شده تگزاس، نیومکزیکو و آریزونا را به اطلاع دولت مکزیک برساند.

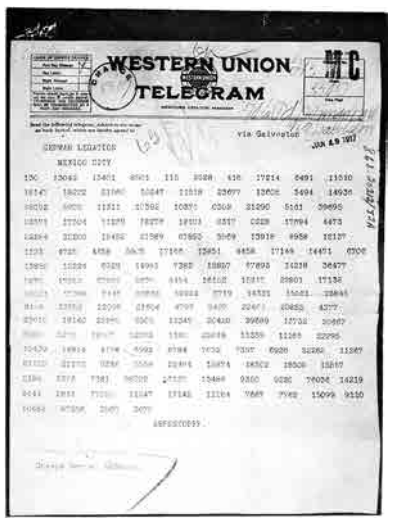

تلگراف زیمرمن به زبان رمز-۱۹۱۷

ووردرو ویلسون در پی اطلاع از طرح تفرقه‌افکنانه آلمانی‌ها برای به آشوب کشیدن مرزهای جنوبی، به کنگره این کشور اعلام کرد که برای دفاع از منافع ایالات متحده تصمیم گرفته است با توجه به اختیاراتش به‌عنوان رئیس‌جمهوری، آمریکا را به شکل رسمی وارد آوردگاه جنگ جهانی اول کند. به گواه تاریخ ورود به صحنه جنگ تلفات و خرج آن چنانی روی دست‌های ایالات متحده نگذاشت اما مواهب بسیاری برای این کشور به همراه داشت. اروپای ویران پس از پایان جنگ جهانی اول بیش از گذشته به کمک‌های اقتصادی و نظامی آمریکا وابسته شد و این کشور نیز با اعطای وام‌های کلان و همچنین صادرات محصولات مختلف خود به کشورهای آسیب‌دیده از جنگ، اقتصاد خود را از رکود خارج کرد.

منبع: «تاریخ روزشمار قرن بیستم» نشر هیرمند و «تاریخ دیپلماسی و روابط بین‌الملل» نشر قومس

فرا سو

ملاقات گالیله با مشتری

مشتری به‌عنوان بزرگ‌ترین سیاره منظومه خورشیدی همواره مورد توجه ویژه دانشمندان علم نجوم قرار داشته است. جرم این سیاره غول پیکر سیصدوهجده برابر زمین و چهارمین جرم درخشان آسمان پس از خورشید، ماه و زهره است. در وصف بزرگی آن همین بس که بدانید می‌توانند ۱۳۰۰ کره زمین را داخل خود جای بدهد! هر سال در سیاره مشتری معادل ۱۲ سال زمینی است، اما از آن سو با سرعتی باورنکردنی یعنی هر ۱۰ ساعت یک بار به دور خود می‌چرخد که از این جهت هیچ سیاره دیگری در منظومه خورشیدی قابل مقایسه با آن نیست. برخلاف چیزی که تصور می‌شود سطح مشتری جامد نیست و درواقع باید آن را غولی انباشته از گازها -عمدتا هیدروژن- و مایعات شدیدا متراکم قلمداد کنیم. دانشمندان علم نجوم در طول اعصار با تلسکوپ‌های خود این سیاره را تحت کاوش‌های دقیق قرار دادند اما زمانی رسید که دیگر از روی زمین نمی‌شد به اطلاعات بیشتری از این هیولای منظومه خورشیدی دست یافت و درست همین‌جا بود که ماموریت طولانی «گالیله» آغاز شد.

مسافر آتلانتیس

۲۴ سال پیش در چنین روزی، برابر ۷ دسامبر ۱۹۹۵ میلادی، فضاپیمای گالیله ۶ سال بعد از پرتاب به وسیله شاتل فضایی آتلانتیس، به سیاره مشتری رسید و ماموریت خود را که فرستادن عکس و اطلاعات مورد نیاز از غول‌پیکرترین سیاره منظومه خورشیدی بود، آغاز کرد. گالیله در حقیقت برای تحقق‌بخشیدن به یکی از بزرگ‌ترین آرزوهای ستاره‌شناسان یعنی کاوش دقیق مشتری به فضا فرستاده شده بود و در نخستین قدم بعد از قرار گرفتن در مدار جاذبه مشتری، یک کاوشگر کوچک را که از روی زمین و به وسیله ناسا کنترل می‌شد به داخل جو این سیاره پرتاب کرد. حتی امروز نیز همین کاوشگر اکثر اطلاعات موجود از مشتری را جمع‌آوری کرده است، هر چند که مدت حضور آن در جو این سیاره کمتر از ۶۰ دقیقه بود و سیستم‌های پردازنده اطلاعات در مقر ناسا باید اطلاعات ذی‌قیمت فرستاده‌شده به وسیله کاوشگر فوق را با قدرت تمام و در کوتاه‌ترین مدت ممکن ذخیره می‌کردند.

آخرین ماموریت

فضاپیمای گالیله در طول عمر چهارده ساله خود که ۶ سال آن را فقط در راه رسیدن به مشتری بود، سی‌وچهار بار به دور این سیاره بزرگ چرخید و علاوه بر مشتری، ۷۹ قمر آن را نیز مورد مطالعه قرار داد. گالیله اگر یک سال زودتر به مشتری رسیده بود، می‌توانست یکی از مهم‌ترین اتفاقات نجومی عصر حاضر یعنی برخورد دنباله‌دار «شومیکر لوی -۹» را با جو این سیاره از نزدیک ثبت کند؛ اتفاقی که در سال ۱۹۹۴ میلادی رخ داد و دانشمندان لاجرم با تلسکوپ به مشاهده آن اقدام کردند. عاقبت اما عمر گالیله نیز همچون دیگر سفینه‌های ساخت دست بشر به پایان رسید و به دلیل اتمام سوخت پیشرانه آن، ناسا ترتیبی داد که در حرکتی انتحاری به سمت جو متراکم مشتری شیرجه بزند؛ اتفاقی که ۲۱ سپتامبر ۲۰۰۳ رخ داد و طی آن گالیله در آخرین حرکت قهرمانانه خود و پیش از متلاشی‌شدن در جو مشتری، واپسین اطلاعات از جو این سیاره را به زمین ارسال کرد.

گالیله، با آنتن باز در مقر ناسا-۱۹۸۳

جدول شماره ۱۸۵۴

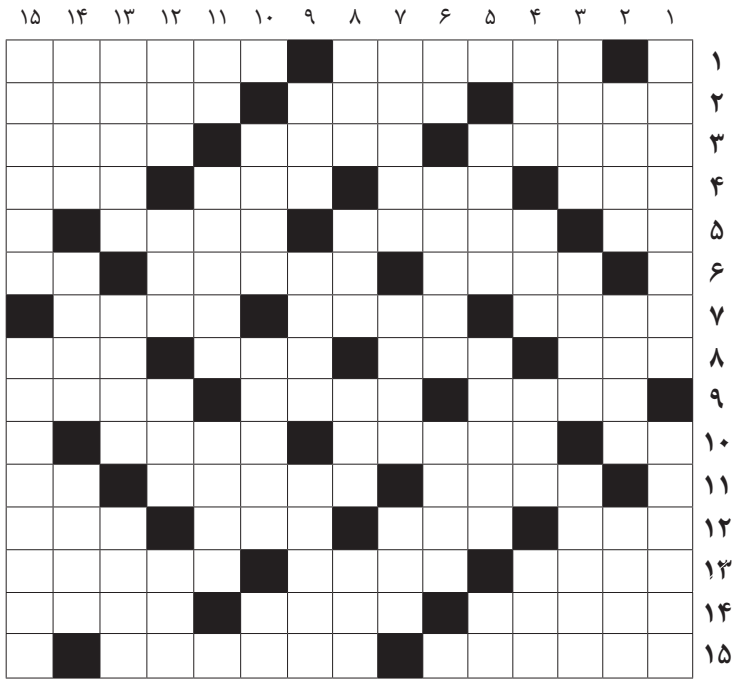

افقی

۱-معادل فارسی اسپری-خدمت‌وظیفه
۲-بسیارشکرکننده-کاغذنقشه‌کشی-پایتخت لسوتو
۳-شهری در فلسطین اشغالی-خانه آذری-از فرشتگان شب اول قبر
۴-برکت سفره-فیلمی از مهرجویی-دارایی-ضمیر مخاطب زبان عربی
۵-خیس-دستار-درنا
۶-اطلاعات‌رایانه-تحریر-چله‌کمان
۷-بخشنده-دورویی-جانوری که در آب زندگی می‌کند
۸-آتش-مهاجم رئال مادرید-دستور-از نزولات
۹-چکامه‌سرا-قرمز بین صورتی و نارنجی-همسایه
۱۰-ناپیدا-بنفش کمرنگ-جا
۱۱-نویسنده گرشاسب‌نامه-طیران-بالابر خودرو
۱۲-نیزه-نژاد قشقایی-آفت سخاوت-ترش و شیرین
۱۳-یاری‌کننده-کشور کاسه شکر-استخوانی در گوش
۱۴-پشت سر هم-احساسی در پوست-شهری نزدیک تبریز
۱۵-عامل اصلی سوءتغذیه-نوعی هواپیمای غول‌پیکر

عمودی

۱-نمونه رایگان کالا-سنگ خارا
۲-بسیار حمله‌کننده-نام جد پیامبر اسلام-مقیم
۳-منطقه‌ای در شمال تهران-همراه سارا-چسبیدن
۴-شادمانی-میوه قانون جاذبه-شبگرد-جاده آهن
۵-اپرای سبک-سرما-ویتامین جدولی
۶-کالای نو-مرد خداشناس-محل مخصوصی که در آن بازی با حیوانات نمایش داده می‌شود
۷-شهر عبا-همراه بهمان-متضاد کاخ
۸-میوه باب گلو-قله زاگرس-ماشین صحرا-پول زور
۹-نخودی رنگ-متانت-پی در پی
۱۰-درخشش-بوزینه-نیمه تاریک زمین
۱۱-شهر بی‌دفاع-بخت‌آزمایی-موکت‌بر
۱۲-پسوند نگهدارنده-جزیره دوگانه-موسیقی‌سیاهان-درخت کریسمس
۱۳-جایزه سینمایی-خوار-بهترین جایگزین برای کسانی که به مصرف شیر حساسیت دارند
۱۴-طلایی-برای اینکه-تیره‌ای از گیاهان ساده‌آبزی
۱۵-چهارنعل-دسته‌ای از اعضای یک حزب

حل جدول شماره ۱۸۵۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ن	ه	ا	و	ن	د	ک	ا	ت	ا	ر	ا	ر	ک	ت
۲	ا	ف	ت	ر	ا	ر	ل	س	■	س	م	ی	ر	ک	ا
۳	ر	ت	ا	■	پ	ی	م	د	ک	ی	■	ا	د	ی	ی
۴	ن	ا	م	■	ل	و	ک	د	ه	ر	■	ب	ک	ک	ت
۵	ح	د	ی	■	ا	ن	س	■	ک	ی	و	■	ن	ا	ا
۶	ک	■	ا	م	■	ن	ک	ا	ش	ا	ن	ه	■	■	ن
۷	■	چ	ن	ی	ن	■	ف	و	ک	ا	ک	ل	ل	ن	ی
۸	ا	ب	ک	■	س	ک	ر	■	ن	ر	■	س	ر	ر	ک
۹	ف	ر	و	غ	■	د	م	د	ه	■	ا	و	ی	ر	■
۱۰	ر	■	ب	ا	د	ب	ا	ن	■	و	ز	ا	ن	■	ن
۱۱	ا	ر	■	ر	س	ا	■	ا	د	ر	■	ت	ک	د	ی
۱۲	س	ی	ک	■	ت	ن	ک	ر	■	ر	م	■	ی	ا	م
۱۳	ی	ش	م	ی	■	و	ا	ر	ی	ا	ن	س	■	ل	ر
۱۴	ا	ت	ر	ا	ر	■	ل	ی	ک	■	ل	م	ک	ب	و
۱۵	ب	ر	و	ن	ش	ا	م	ه	■	ف	ر	ا	م	ر	ز